

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI

**Správa o činnosti
Ústavu vedy a výskumu UMB za rok 2008**

9 ÚSTAVY, OSTATNÉ PRACOVISKÁ

9.1 Ústav vedy a výskumu UMB

9.1.1 Všeobecné informácie o ÚVV

Vedenie ÚVV UMB

Riaditeľka ÚVV UMB

Doc. PhDr. Jolana Darulová, CSc.

Tajomníčka ÚVV UMB

PaedDr. Slavomíra Očenášová, PhD.

Inštitúty:

Inštitút sociálnych a humanitných štúdií (J. Darulová, vedúca inštitútu)

Inštitút výskumu krajiny a regiónov (R. Midriak, vedúci inštitútu)

Inštitút matematiky a informatiky (B. Riečan, vedúci inštitútu)¹

Spolu: 41 vedeckovýskumných pracovníkov

9.1.2 *Profil Ústavu vedy a výskumu UMB*

Ústav vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici je interdisciplinárne vedeckovýskumné pracovisko UMB, ktorého poslaním je tvorivé vedecké bádanie prostredníctvom základného a aplikovaného výskumu. Rozvíja vedeckovýskumné aktivity v oblastiach spoločenských, humanitných a prírodných vied, pričom sleduje dva základné ciele:

- prostredníctvom domácich a zahraničných grantov a v spolupráci s fakultami UMB rozvíjať poznanie vo vedných oblastiach, týkajúcich sa človeka, spoločnosti a krajiny;
- pracovať v medzinárodných výskumných tímoch na významných prierezových a interdisciplinárnych výskumných úlohách, ktoré o. iného môžu vytvárať predpoklady pre etablovanie nových študijných programov na UMB.

Činnosť ÚVV sa riadi vlastným organizačným poriadkom. Podľa Organizačného poriadku UMB Článok 4 Organizačná štruktúra Rektorátu UMB Ústav vedy a výskumu koordinuje prorektor pre vedu a výskum.

9.1.3 *Hlavné smery výskumnej, resp. umeleckej činnosti v danej oblasti*

Prostredníctvom *Inštitútu sociálnych a humanitných štúdií* (10 pracovníkov na 100% a 4 na skrátenej úväzok) sú zastúpené nasledovné oblasti vedy a výskumu²:

¹ Inštitút matematiky a informatiky je spoločné pracovisko Matematického ústavu SAV a UMB.

² Uvedené sú iba tie skupiny odborov, kde je viac vedecko-výskumných pracovníkov, ktorí vytvárajú riešiteľské kolektívy

Historické vedy a etnológia (3)
Spoločenské a behaviorálne vedy (5)
Právo a medzinárodné vzťahy (7)
Humanitné vedy (Slovenský jazyk a literatúra) (2)

Hoci je možné činnosť diferencovať z hľadiska uvedených oblastí vedy a výskumu, na inštitúte sú už dlhodobo vyprofilované riešiteľské tímy riešiace interdisciplinárne projekty. Vedeckovýskumná činnosť sa rozvíja v týchto oblastiach s dôrazom na etnológiu (urbánna etnológia, sociálna a kultúrna antropológia), sociológiu (sociologické teórie, sociológia turizmu a spotreby); tematicky sa záujem koncentruje najmä na výskum trvaloudržateľného rozvoja miest v diverzifikovanom svete, výskum kultúrneho dedičstva Slovenska. V oblasti historických vied je výskumná činnosť zameraná na slovenské dejiny 20. storočia, s dôrazom na obdobie rokov 1939 – 1945, na hospodársku situáciu Slovenska, na problematiku východného slovensko-poľského pohraničia, na ukrajinských, ruských a poľských utečencov na Slovensku atď. V oblasti politických vied sa špecializuje na výskum najnovších trendov v politológii a medzinárodných vzťahoch, politické analýzy a prognostiku scenárov ďalšieho vývoja, bezpečnostnú problematiku v euroatlantickom priestore, geopolitiku stredoeurópskeho priestoru a Višegradskej štvorky: Spoločnými témami sú multikulturalizmus vo svete a v Európe, európske záležitosti – ústava, rozširovanie, rovnosť príležitostí, kultúrna rozmanitosť, globalizačné procesy. Špecifikom je odraz filozofie postmodernej doby v slovenskej literatúre (poézia, spirituálna tvorba) a výtvarnom umení.

Inštitút výskumu krajiny a regiónov je vedecko-výskumným zameraním značne fragmentované pracovisko, lebo pri svojich 15 pracovníkoch sa jeho činnosť dotýka až 9 oblastí výskumu, hoci je potrebné konštatovať, že niektorí pracovníci zasahujú svojou vedeckovýskumnou činnosťou aj do viacerých oblastí. Podľa jednotlivých oblastí ide o tieto hlavné smery výskumnej činnosti IVKR:

Historické vedy (3)
Projektovanie, inžinierstvo, technológie a vodné hospodárstvo (5)
Ekonomika a manažment (8)
Fyzika a vedy o Zemi a vesmíre (9)
Environmentalistika a ekológia (10)
Vedy o živej prírode (13)
Polnohospodárske a lesnícke vedy (19)
Matematika a štatistika (24)

Historické vedy. Hlavné smery výskumnej činnosti sú v oblasti *histórie, slovenských dejín, dejín vedy a techniky* – najmä baníckeho a lesníckeho školstva, dejín baníctva, dobývania nerastných surovín v povrchových lomoch, dejín sklárni a p., *dejín osídlenia* - výskum vývoja osídlenia a využitia krajiny vo Zvolenskej kotline v stredoveku a ranom novoveku s dôrazom na južnú časť kotliny, *historickej geografie a montanistiky* - identifikácia historických lomov, hlinísk, pieskovní a ryžovísk vo Zvolenskej kotline, zhodnotenie ich názvoslovnia, kartografického zobrazovania a využívania v minulosti, v oblasti *archívnictva a muzeológie* – najmä múzejný fenomén v kontexte súčasného sveta a formovanie múzejnej kultúry na Slovensku.

Spomínaným činnostiam sa venujú na IVKR 3 – 4 vedecko-výskumní pracovníci (doc. Ing. I. Herčko, CSc., PhDr. J. Žilák, CSc., PhDr. P. Maliniak, sčasti aj PaedDr. P. Hronček, PhD.).

Projektovanie, inžinierstvo, technológie a vodné hospodárstvo. V tejto oblasti je výskumná činnosť IVKR zameraná len na problematiku *vodného hospodárstva*, resp. *integrovaného manažmentu povodí* s ťažiskovým zreteľom na vodu v krajine. Rozvíja sa najmä metodika hodnotenia a spresňujú sa jednotlivé faktory na vyjadrenie váhy významnosti prostredia osobitne z aspektu infiltrácie a retencie zrážok. Tento výskum sa realizuje najmä na území opovodia horného Váhu.

Do tejto oblasti spadá aj hodnotenie hydrických, resp. *vodohospodárskych funkcií lesa v krajine* Slovenska, ktoré sa realizuje jednak na báze ohodnocovania vodnoerózneho ohrozenia územia, jednak na báze merania a hodnotenia povrchového odtoku v striktnom zmysle slova.

Vyššie spomenutým problémom sa v IVKR venujú 2 pracovníci (Ing T. Lepeška, PhD. a prof. Ing. R. Midriak, DrSc.).

Ekonomía a manažment. V tejto oblasti ide o relatívne široko zameraný výskum, ktorý sa týka *ekonomickej teórie, verejnej správy a regionálneho rozvoja, odvetvových a prierezových ekonomík, ďalej verejnej ekonomiky a služieb, ekonomiky a riadenia podnikov, ale aj ľudských zdrojov a personálneho manažmentu*).

Ťažiskovým zameraním je rovnosť príležitostí na trhu práce, sociálne podnikanie a sociálny podnik, programovanie a riadenie politik pre sociálny manažment verejného a neverejného sektora, odbornometodická pomoc vytvorenia podmienok pre vznik sociálnych podnikov a medzisektorových sociálnych sietí, podpora zosúladovania pracovného a rodinného života v zamestnávateľskej organizácii (metodické a koncepčné východiská), sociálna ekonomika a sociálne podnikanie, sociálna politika Slovenska v kontexte integrácie v EÚ, nové podnikateľské modely pre rozvoj sociálnej ekonomiky, dôchodky domácností vybranej skupiny obyvateľstva a eliminácia ich sociálnej exklúzie prostredníctvom nástrojov sociálnej ekonomiky, podpora rozvoja silnej a udržateľnej siete sociálnej ekonomiky v BBSK.

Týmto smerom výskumnej činnosti sa na IVKR venujú 2 pracovníčky (Ing. K. Jakab a Ing. E. Ľapinová).

Fyzika a vedy o Zemi a vesmíre. V tejto oblasti výskumu má IVKR značne heterogénne zameranie svojich aktivít, ktoré zasahujú najmä do *geológie, hydrológie, inžinierskej geológie, pedológie, geografie, geomorfológie, fyzickej geografie a geoekológie, regionálnej geografie a i.*

Medzi hlavné smery výskumnej činnosti v tejto oblasti patrí výskum dynamiky geomorfologických (reliéfotvorných) procesov, najmä zosuvov, výskum antropogénnych foriem reliéfu (najmä lomov vo vybraných kotlinách a priľahlých pohoriach na strednom a južnom Slovensku) a kvantifikácie - rozšírenia i intenzity - súčasných vodných, gravitačných, glacigénnych, nivačných, kryogénnych, eolických, biogénnych a antropogénnych procesov vo vysokohorskej krajine (osobitne Západné Karpaty, ale sčasti aj Centrálné Himaláje). Na týchto výskumoch sa podieľajú 3 - 4 pracovníci (PaedDr. P. Hronček, PhD., prof. Ing. R. Midriak, DrSc., RNDr. R. Prokešová, PhD., sčasti aj RNDr. S. Koróny, PhD., RNDr. T. Chorvát, PhD.)

V rámci oblasti výskumu zameranej na humánnu geografiu sa činnosť IVKR len prostredníctvom jedného pracovníka (RNDr. T. Chorvát, PhD.) orientuje na výskum vybraných *miestnych komunit*. Ťažiskovo ide o skúmanie vplyvu spoločenských a priestorových zmien po roku 1918 na charakter miestnych komunit a príslušných lokalít.

Environmentalistika a ekológia. V oblasti environmentalistiky a ekológie naplňajú 3 pracovníci IVKR (prof. Ing. R. Midriak, DrSc., Ing. P. Sabo, CSc. a prof. Ing. I. Vološčuk, DrSc.) najmä výskumné zámery v *ochrane a využívaní krajiny*.

Ide o krajinnoekologické (holistické) aspekty výskumu krajiny, štúdium a vyčísľovanie prírodných potenciálov jednotlivých typov krajiny Slovenska, udržateľný rozvoj krajiny, integritu ekosystémov v krajine, biologickú rozmanitosť, dopad foriem využívania zeme na chránené územia, dopad turistiky ako aj všetkých antropických činností na chránené územia (v biosférických rezerváciách, vo vysokohorskej krajine, v nížinnej a kotlinovej krajine na Slovensku).

Vedy o živej prírode. V oblasti vied o živej prírode sa 2 pracovníci IVKR (prof. RNDr. P. Bitušík, CSc. – 0,28 úväzok, Ing. D. Hladká, PhD.) venujú *biológii* a v rámci nej *zoológii a fyziológii živočíchov*, ako aj *botanike a fyziológii rastlín*.

Ide najmä o výskum planktonických a bentických spoločenstiev v období zmien antropickej zát'áže na ekosystémy tatranských jazier, Chironomidae (Diptera) v tatranských plesách a v banských tajchoch, resp. umelých vodných nádržiach i v tečúcich vodách a p. V botanickom zameraní sa skúma rastlinná pokrývka lomov a spustnutých pôd vo Zvolenskej kotline a priľahlých pohoriach, ale aj lesnícko-

fytologické problémy, napr. charakteristiky prieduchového aparátu a fluorescencie chlorofylu listov buka a ich zmeny (na príklade Arboréta Borová Hora vo Zvolene).

Pol'nohospodárske a lesnícke vedy. V týchto vedách sa IVKR venuje predovšetkým výskumu v oblasti *krajinárstva, ochrany pôdy a lesníctva*. Medzi hlavné smery výskumu patria najmä spustnuté pôdy na Slovensku (predovšetkým výskum ich erózie a devastácie krajiny), pustnutie kultúrnej poľnohospodárskej krajiny Slovenska, kvantifikácia a hodnotenie pôdotvorných a pôdoochranných funkcií lesa v krajine (Slovenska i Českej republiky), nelesné pôdy a ich zalesňovanie, multifunkčné poľnohospodárstvo ako alternatíva trvalo udržateľného rozvoja kultúrnej poľnohospodárskej krajiny (na príklade Medzibodrožia vo Východoslovenskej nížine), rozbor potenciálu poľnohospodárskej krajiny a návrhy spôsobov využívania a manažmentu poľnohospodárskej a lesno-poľnohospodárskej krajiny.

V tejto oblasti výskumu pracuje 1 vedecký pracovník IVKR (prof. Ing. R. Midriak, DrSc).

Matematika a štatistika. V tejto oblasti výskumu sa venuje 1 pracovník IVKR (RNDr. S. Koróny, PhD.) *štatistike*, v rámci ktorej skúma jednak univerzálne schémy pre riešenie problémov v praxi, ale v iných výskumných tímoch aj parametre produkčnej funkcie stavebných podnikov, neekvilibristickú fázu prenosov v ultrarelativistických nukleárných kolíziách a pod.

Inštitút matematiky a informatiky je spoločné pracovisko MÚ SAV a UMB, v ktorom pracuje 14 vedeckovýskumných pracovníkov, z ktorých 8 (4, 59) je financovaných z ÚVV UMB a 6 (3, 4) pracovníkov je financovaných z MÚ SAV, ktorí rozvíjajú hlavné smery výskumu: teória neurčitosti, diskretná matematika, dynamické systémy a teoretická informatika, štatistika a teoretická fyzika v nasledovných oblastiach vedy a výskumu:

Matematika a štatistika (24)

Fyzika a vedy o Zemi a vesmíre (9)

Informatické vedy, automatizácia (16)

9. 1. 4 Zoznam výstupov (na základe výstupu Univerzitetnej knižnice UMB za obdobie 10. 2007 – 31. 10. 2008))

Výstupy vedy a výskumu sa orientujú na publikačnú aktivitu v zahraničí a doma, edičnú činnosť realizovanú ÚVV alebo v spolupráci s inými partnermi, vedeckovýskumné projekty, prezentáciu výsledkov vedy a výskumu na domácich a zahraničných konferenciách a seminároch. Pozitívne možno hodnotiť kvantitu publikovaných výstupov v roku 2008 všetkých 41 vedeckovýskumných pracovníkov. Spolu bolo publikovaných 116 vedeckých titulov.

Publikačná činnosť ÚVV UMB za rok 2008 /evidovaná UK UMB/					
Kategórie publikačnej činnosti		Spolu	ISHŠ	IVK	IMI
AAB	Vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách	9	5	4	-
ABC	Kapitoly vo vedeckých monografiách vydané v zahraničných vydavateľstvách	2	-	2	-
ABD	Kapitoly vo vedeckých monografiách vydané v domácich vydavateľstvách	6	6	-	-
ADC	Vedecké práce v zahraničných karentovaných časopisoch	1	-	1	-
ADD	Vedecké práce v domácich karentovaných časopisoch	1	-	1	-
ADE	Vedecké práce v zahraničných nekarentovaných časopisoch	6	4	1	1

Príloha č. 2

ADF	Vedecké práce v domácich nekarentovaných časopisoch	8	4	4	-
AEC	Vedecké práce v zahraničných recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách	9	8	1	-
AED	Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách	14	4	10	-
AEE	Vedecké práce v zahraničných nerecenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách	2	2	-	-
AFC	Publikované príspevky na zahraničných vedeckých konferenciách	5	1	3	1
AFD	Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách	19	4,5	13,5	1
AFE	Abstrakty pozvaných príspevkov zo zahraničných konferencií	1	-	1	-
AFG	Abstrakty príspevkov zo zahraničných konferencií	2	2	-	-
AFH	Abstrakty príspevkov z domácich konferencií	3	1	1	1
AFK	Postery zo zahraničných konferencií	1	-	0,5	0,5
AGI	Správy o vyriešených vedeckovýskumných úlohách	5	-	5	-
BAB	Odborné monografie vydané v domácich vydavateľstvách	1	-	1	-
BCI	Skriptá a učebné texty	1	-	1	-
BDF	Odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch	3	1	1	1
BED	Odborné práce v domácich recenzovaných zborníkoch (konferenčných aj nekonferenčných)	1	-	1	-
DAI	Dizertačné a habilitačné práce	1	1	-	-
EDI	Recenzie v časopisoch a zborníkoch	2	2	-	-
EDJ	Prehľadové práce, odborné preklady v časopisoch a zborníkoch	3	-	3	-
FAI	Redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru (bibliografie, encyklopédie, katalógy, slovníky, zborníky...)	7	5	2	-
GAI	Výskumné štúdie a priebežné správy	1	-	1	-
GHG	Práce zverejnené na internete	2	1	1	-
Spolu:		116	51,5	59	5,5

Vyhodnotenie kvalitných výstupov s porovnaním predošlého roku:

A1 – vedecké monografie, A2 – učebnice,
B – vedecké štúdie v karentovaných časopisoch

Prehľad publikačnej činnosti ÚVV 2007

A 1	A2	B	C - iné
3	0	3	155

Prehľad publikačnej činnosti ÚVV 2008

A1	A2	B	C – iné
9	0	13	105

Domáce a zahraničné výskumné granty (6 RP, VEGA, APVV, KEGA).

6 RP	1
VEGA	11
VEGA so SAV	1
APVV	3
KEGA	1
MVTS	1

Z hľadiska zapojenia do domácich a zahraničných projektov treba ako významnú hodnotiť účasť riešiteľského kolektívu ÚVV UMB v 6RP EÚ, ktorý je súčasťou Network of

excellence „Sustainable Development in a Diverse World (2005 – 2010) ako jediné pracovisko univerzity.

9. 1. 5 Údaje o personálnom zabezpečení podľa § 15d [1].

prepočítaný stav k 31. 10. 2008

Rozdelenie podľa pracovného zaradenia	Počet pracovníkov						Prepočítaný počet pracovníkov
	20%	28%	45%	55%	100%	Spolu	
Vedeckí pracovníci	2	7	1	1	31	42	34,36
Spolu:	2	7	1	1	31	42	34,36

Kvalifikačná štruktúra tvorivých zamestnancov (vo fyzických osobách k 23.10. 2008)

Útvar (katedry)	Spolu	Z toho vedeckí	§ 18	Profesori - inaugurovaní				Docenti – habilitovaní				Vedeckí pracovníci		
				Spolu				Spolu				Spolu	CSc., PhD.	Asistenti
ÚVV UMB	47	41		5				5				31	21	10

Medzi uvedenými pracovníkmi Ústavu vedy a výskumu sú zarátaní aj postdoktorandi, ktorých pracovné náplne nadväzujú na ich doktorandské školiace pracoviská a ktorých vedeckovýskumná činnosť bude aj naďalej pod odborným dohľadom a vedením školiteľov.

Kvalifikačná štruktúra vedeckovýskumných pracovníkov súvisí s celkovou kvalitou ich vedeckovýskumnej práce ako aj s publikovanými výstupmi a so zapojením sa do grantovej projektovej činnosti. V roku 2008 sa zvýšila kvalifikačná štruktúra:

- prijatím 1 vedeckovýskumného pracovníka prof., DrSc., (Vološčuk)
- prijatím 4 postdoktorandov s PhD. (Fridrichová, Kološta, Král, Lapeška),
- prijatím zahraničného vedeckovýskumného pracovníka s PhD. (Kenney),
- inauguráciou 1 vedeckovýskumného pracovníka (Snoha),
- habilitáciou 1 vedeckovýskumného pracovníka (Šmigel'),
- úspešným ukončením doktorandského štúdia 4 (Hoscheková, Košťalová, Koróny, Mičianik,)³

³ Jeden vedeckovýskumný pracovník má pred obhajobami doktorandskej práce (Maliniak). Okrem toho majú v roku 2009 ukončiť doktorandské štúdium: Lapinová, Jakab, Kazanský, Hoffreiter.

Ocenenie výsledkov výskumu

Členstvo v národných a medzinárodných výboroch a komisiách v oblasti výskumu.

Alexandra Bitušiková: Konferencia Council for Doctoral Education, 1.-3. 6. 2008, Lausanne, Švajčiarsko, poverená Asociáciou európskych univerzít (EUA) v Bruseli ako hlavná organizátorka

Michal Šmigel: Koordinačný výbor reoptantov Slovenskej republiky v Prešove, podpredseda pre výskum a dokumentáciu, od r. 2002

Rudolf Midriak: Predseda Spoločnej komisie (celoštátnej s medzinárodným zložením) na obhajoby doktorských dizertačných prác (DrSc) vo vedných odboroch 010701 – „Ekológia“ a 010713 – „Ostatné príbuzné odbory ekologických a environmentálnych vied“

Rudolf Midriak: Predseda Komisie Predsedníctva Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied pre ekológiu a krajinné inžinierstvo

Rudolf Midriak: Člen Slovenského národného výboru pre Program UNESCO Človek a biosféra– koordinátor výskumu v biosférických rezerváciách Slovenska

Rudolf Midriak: Člen International Geographical Union (dopisujúci člen Európskej asociácie geomorfológov – v Karpatsko–balkánskej geomorfologickej komisii, Kraków)

Rudolf Midriak: Člen International Union of Forestry Research Organization (cez kolektívne členstvo v 3 pracovných skupinách)

Ivan Vološčuk: Podpredseda Slovenského výboru pre Program UNESCO Človek a biosféra

Ivan Vološčuk: Člen slovensko-ukrajinského medzinárodného výboru pre výskum a manažment karpatských pralesov. Výbor zriadili Ministerstvo životného prostredia SR a Ministerstvo životného prostredia Ukrajiny v roku 2007. Výbor pripravil projekt svetového prírodného dedičstva „Bukové pralesy Karpát“, ktorý UNESCO zapísalo do svetového zoznamu v roku 2007. Výbor koordinuje manažment svetového dedičstva.

Členstvo v edičných radách medzinárodných časopisov

Alexandra Bitušiková, Lidé města (Urban People, clenka redakčnej rady, od roku 2007

Ivan Chorvát, Sociální studia, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brne, člen Edičnej rady, od r. 2008

Ivan Chorvát, Sociológia – Slovak Sociological Review, Sociologický ústav SAV v Bratislave, člen Redakčnej rady od r. 1998

Michal Šmigel, Russkije a slovianskije isledovania, Historická fakulta Bieloruskej štátnej univerzity v Minsku, člen redakčnej rady, od r. 2008.

Peter Bitušik, „Biologia“, vydavateľstvo Springer; člen redakčnej rady od r. 2007

Rudolf Midriak, „BIOTAS – Journal of Biological Diversity Slovakia“, vydáva Ministerstvo ŽP SR; zakladajúci člen – od r. 2002

Ivan Vološčuk, „Zeleni Karpaty“, celokrajinský ekologický vedecko-populárny magazín, vydáva Karpatská biosférická rezervácia a Zakarpatská štátna správa Ukrajinského ministerstva životného prostredia v Užhorode; členom od roku 1997

Ocenenia a vyznamenania za výsledky vo výskume

Alexandra Bitušiková, Cena NSS – Národopisnej spoločnosti Slovenska pri SAV za publikáciu Ženy v občianskom a politickom živote na Slovensku, inštitúcia udeľujúca ocenenie Národopisná spoločnosť Slovenska pri SAV, rok udelenia 2008

Rudolf Midriak, Strieborná medaila Ministerstva pôdohospodárstva SR za celoživotný prínos v oblasti vedy a výskumu v lesníctve, Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2007

Rudolf Midriak, Zlatá medaila Národného lesníckeho centra, Za zásluhy a výsledky v lesníckom výskume na Slovensku, Národné lesnícke centrum vo Zvolene, 2008

Hudec Milan, Cena rektorky UMB za vedu za rok 2007

Mičianik Pavel, Cena rektorky UMB za vedu za rok 2007

Tomášik Boris, Cena rektorky UMB za vedu za rok 2007

9. 1. 7 Vyhodnotenie plnenia stratégie rozvoja UMB za rok 2008 v oblasti vedy, výskumu a umenia

Hospodárenie ÚVV a grantové projekty

a) domáce výskumné granty 13 a 3 APVV spolu 1 928 000 Sk a KV 368 000 Sk, t.j. nárast o 222 114 Sk

b) zahraničné výskumné granty 1 6RP EÚ 21 110 eur – nárast o 2910 euro

Rozpočtové prostriedky v roku 2007, 2008

Fakulta	Mzdové prostriedky*		Bežné výdavky**		Kapitálové výdavky	
	r. 2007	r. 2008	r. 2007	r. 2008	r. 2007	r. 2008
ÚVV UMB	9 236 057	11 202 284	4 757 640	4 574 163	229 775	0

* MP bez OON

** vrátane odvodov do poisťovní a fondov

Mimorozpočtové prostriedky v roku 2007, 2008

Suma financií spolu	Financie získané z domácich projektov	Financie získané zo zahraničných projektov	Iné: Chránené pracovisko	
r. 2007	2 629 747	BV: 1 732 000 KV: 276 000	554 547 (18 200 EUR)	67 200
r. 2008	3 148 681	BV: 1 928 000 KV: 368 000	746 010 (24 664,20 EUR)	106 671

Rozpočtové prostriedky rok 2008 (prehľad čerpania rozpočtu schváleného na rok 2008)

Útvar	Mzdy*		Odvody 35,2% + DDP		Tovary a služby**	
	Plán	Čerpanie	Plán	Čerpanie	Plán	Čerpanie
ÚVV UMB	11 671 000	11 202 284,50	3 254 000	3 746 916	976 000	827 247,29

* vrátane položky 642015 – nemocenské dávky vo výške 17 927,- Sk

**vrátane odvodu do sociálneho fondu, bez energie, nakoľko za priestory ÚVV UMB nie je možné samostatne vyčíslit' výdavky za energie

2.2. Domáce a zahraničné výskumné granty (7 RP, VEGA, APVV, KEGA).

Druh grantu	Názov	Kód	Zodpovedný riešiteľ	Dĺžka trvania	Finančné prostriedky v Sk	
					Bežné	Kapitálové
6 RP	Trvalo udržateľný rozvoj v diverzifikovanom svete	CIT3-CT-2005-513438	Alexandra Bitušiková	1.9.2005-31.08.2010	746 010,22	0,-
APVV	Minimálne množiny v diskretnéj dynamike	SK-UA-0023-07	Lubomír Snoha	1.2.2008-31.12.2009	61 000,-	0,-
APVV	Diskretné štruktúry v algebre a geometrii	APVV-51-009605	Miroslav Haviar	2.5.2006-30.4.2009	714 000,-	0,-
APVV	Spustnuté pôdy a pustnutie krajiny Slovenska	APVV-0591-07	Rudolf Midriak	2.9.2008-31.12.2010	165 000,-	246 000,-
MVTS	Kultúrna a sociálna diverzita na Slovensku (história, súčasný stav, perspektívy, odporúčania)	513438/07	Jolana Darulová	1.1.2007-31.12.2008	200 000,-	0,-
KEGA	Slovensko – multikultúrne a multietnické kontexty	3/5007/07	Jolana Darulová	1.1.2007-31.12.2009	59 000,-	32 000,-
VEGA	Planktonické a bentické spoločenstvá v období zmien antropickej záťaže na ekosystémy tatranských jazier	1/4334/07	Peter Bitušik	1.1.2007-31.12.2009	117 000,-	50 000,-
VEGA	Využitie digitálnej fotogrametrie a GPS metód pri monitorovaní svahových pohybov: Aplikácia na zosuve v Lubietovej	1/4052/07	Roberta Prokešová	1.1.2007-31.12.2009	52 000,-	0,-
VEGA	Primárne reliktové povrchové ťažby vo vzťahu ku kultúrnej krajine Zvolenskej kotliny	1/4051/07	Pavel Hronček	1.1.2007-31.12.2009	64 000,-	0,-
VEGA	Sociologická a antropologická analýza spotreby produktov a voľnočasových aktivít na Slovensku	1/0632/08	Ivan Chorvát	1.1.2008-31.12.2010	37 000,-	0,-
VEGA	Fenomenológia ultrarelativistických jadrových zrážok	1/4012/07	Boris Tomášik	1.1.2007-31.12.2009	111 000,-	0,-
VEGA	Syntéza nehomogénnych častíc hlasu s genetickým algoritmom a zrýchlenie jeho adaptácie nadväznosti na iné informačné technológie	1/4068/07	Milan Hudec	1.1.2007-31.12.2009	54 000,-	0,-
VEGA	Odraz spoločenských a priestorových zmien po roku 1918 na charaktere a štruktúre miestnych komunít	1/4680/07	Tomáš Chorvát	1.1.2007-31.12.2009	69 000,-	0,-
VEGA	Identita socioprofesionálnych skupín v urbánom prostredí	1/4546/07	Katarína Košťalová	1.1.2007-31.12.2009	50 000,-	40 000,-
VEGA	Dokumenty k regionálnym dejinám Slovenska (1945-1948)	1/0633/08	Michal Šmigel'	1.1.2008-31.12.2010	49 000,-	0,-
VEGA	Analýza historických špecifik stredoslovenského regiónu v rámci Československa a Slovenskej republiky v rokoch 1918-1948	1/4549/07	Peter Mičko	1.1.2007-31.12.2009	89 000,-	0,-
VEGA	Trafficking ako rizikový fenomén ohrozujúci stabilitu a bezpečnosť štátov EÚ (Východná hranica ako tranzitný región)	1/4682/07	Michal Dobřík	1.1.2007-31.12.2009	18 000,-	0,-
VEGA so SAV (v.r. SAV – Spišák)	Tri zóny s migmatitmi v kryštáliniku Nízkych Tatier – petrológia a geochronológia	2/0104/08	Roberta Prokešová	1.1.2008-31.12.2010	19 000,-	0,-

Podpora zriadenia centier excelentnosti

Ústav v roku 2008 reagoval na výzvu a podal žiadosť o NFP na zriadenie dvoch centier excelentnosti: v jednom prípade ako žiadateľ a v jednom prípade ako partner. Úspešná bola jedna žiadosť.

Univerzita Mateja Bela je partnerom v centre excelentnosti **CaKS - Centrum excelentnosti informatických vied a znalostných systémov**, spolu s Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Žilinskou Univerzitou. Koordinátorom projektu je UPJŠ v Košiciach. Projekt je zameraný na výskum v oblastiach teoretickej a aplikovanej informatiky so špeciálnym dôrazom na výskum, vývoj a aplikácie:

- matematicko-štatistických, algebraicko-logických, informačno-teoretických a fuzzy-pravdepodobnostných metód na získavania znalostí z dát za neurčitosti
- metód na reprezentáciu a vyhľadávanie znalostí
- distribuovaného a paralelného spracovania dát
- metód na spracovanie prirodzeného jazyka a reči
- popisnej zložitosti výpočtových modelov - konečných automatov a automatov s rozšíreniami (aplikácie týchto modelov v stringológii, použitie netradičných výpočtových modelov)
- optimalizačných metód pre problémy vychádzajúce z praxe (problematika triedenia a vyhľadávania - optimalizácia dátových operácií pri práci viacerými súborami v minimálnej pamäti)
- štruktúry, vlastností, zafarbení a ohodnotení grafov (využitie teórie grafov pri návrhu niektorých aplikácií)
- algoritmov pre aplikácie využívajúce algebraické a logické štruktúry (algoritmy na štúdium algebraických štruktúr a grafov)

Projekt centra excelentnosti CaKS vznikol na výzvu Ministerstva školstva SR v operačnom programe „Výskum a vývoj“. Do projektu centra excelentnosti CaKS je zapojená väčšina členov matematickej komunity na UMB (FPV, ÚVV, EF), pričom náš očakávaný prínos by mal obsiahnuť hlavne základný výskum oblasti algoritmov, diskretných štruktúr a hromadného spracovania dát – dataminingu a hlasovej interakcie počítačov s človekom. V tejto výzve je projekt zameraný na budovanie infraštruktúry pre podporu výskumu a vývoja vo vyššie uvedených oblastiach a oficiálne bude odštartovaný 1.4.2009. Doteraz boli vykonané prípravné práce na úspešné naplnenie čiastkových cieľov projektu.

IVKR sa pokúsil (avšak bez úspechu) spojiť najprv s Ústavom krajinnej ekológie SAV, neskôr s Geografickým ústavom SAV v Bratislave za účelom vytvorenia spoločného pracoviska univerzity a ústavu SAV, ktoré by sa bolo mohlo uchádzať o vytvorenie centra excelentnosti v oblasti výskumu biosférických rezervácií na Slovensku.

V roku 2009 plánuje ISHŠ prehodnotiť a prepracovať žiadosť o NFP na zriadenie centra excelentnosti pre výskum kultúrneho dedičstva.

Zapojenie výskumu do nasledovných priorít:

Z nasledovných priorít: Kultúrne a umelecké dedičstvo Slovenska, Ochrana životného prostredia, Informačné a komunikačné technológie, Bezpečnosť a obrana, Civilizačné výzvy, podpora riešenia reformy vzdelávacieho systému v SR sa realizovali v roku 2008 už horeuvedené projekty na založenie CE a výskumy uvedených priorít sa sústreďovali do viacerých domácich projektov VEGA a KEGA.

- prof. Ing. Ivan Vološčuk, DrSc., ako člen slovensko-ukrajinského medzinárodného výboru pre výskum a manažment karpatských pralesov sa podieľal na príprave projektu *svetového prírodného dedičstva* „Bukové pralesy Karpát“, ktorý UNESCO zapísalo do svetového zoznamu. Zapojil sa do prípravy výskumného projektu v

NP Poloniny – svetové prírodné dedičstvo UNESCO (Manažment ekosystémov nárazníkovej zóny a spojovacích koridorov Bukových pralesov) a v CHKO Štiavnické vrchy – *svetové kultúrne dedičstvo* UNESCO (Krajinnoekologický, kultúrnohistorický a rekreačný potenciál Štiavnických vrchov).

- prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc. získal v r. 2008 projekt APVV „Spustnuté pôdy a pustnutie krajiny Slovenska“ (s riešením od 1.9.2008) – v oblasti priority *Ochrana životného prostredia*

- Ing. Peter Sabo, CSc. získal v roku 2008 grant VEGA č. 1/0762/09 „Ekologická integrita krajiny a hodnotenie jej zmien v kultúrnej krajine vo vzťahu k ochrane biodiverzity a k udržateľnému rozvoju v období globálnej klimatickej zmeny“, ktorý sa bude riešiť od 1.1. 2009 – v oblasti priority *Ochrana životného prostredia*

Získanie kvalitných domácich a zahraničných odborníkov:

ÚVV UMB získal prostredníctvom medzinárodných konkurzov a prostredníctvom APVV spoluprácu so zahraničnými odborníkmi:

- Na IVKR sa podarilo od 1.9.2008 získať *prof. Ing. Ivana Vološčuka, DrSc.*, najznámejšieho odborníka z oblasti ochrany prírody na Slovensku (a jedného z najznámejších v strednej Európe), ktorý v roku 2009 pripraví návrh na grantový projekt v tejto oblasti.

Vytváranie miest post-doktorandov

Na ústave sa podarilo v roku 2008 vytvoriť 4 postdoktorandské miesta v spolupráci s EF a PdF. Na IVKR sa od 1.9.2008 podarilo otvoriť postdoktorandskú pozíciu, na ktorú bol prijatý čerstvý absolvent doktorandského štúdia (z Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene - doktorand školiteľ a prof. R. Midriaka, DrSc.) Ing. Tomáš Lepeška, PhD.

V roku 2009 plánuje ÚVV požiadať o akreditáciu nového študijného programu 2. stupňa a v nasledovnom období aj 3. stupňa.

Spolupráca so SAV, rezortnými a podnikovými výskumnými ústavmi

Kolektív riešiteľov 6RP (ISHŠ) je zapojený v spolupráci s Ústavom etnológie SAV do projektu s cieľom založenia centra excelentnosti SAV (projekt podaný na P SAV v roku 2008).

Medzinárodná spolupráca

1. Partnerstvo OSMOSI (IRECOOP Veneto, Taliansko) – v rámci projektu IS EQUAL č. 34/04 – I/33 – 2.1 “Nové podnikateľské modely pre rozvoj sociálnej ekonomiky”

2. HIVA (Higher Institute for Labour Studies) and Centre for Education Policy and Innovation pri Katolíckej univerzite Leuven, Belgicko (prof. Idesbald Nicaise) – v rámci projektu “Podpora rozvoja silnej a udržateľnej siete sociálnej ekonomiky v Banskobystrickom kraji” grantové uznesenie flámskej vlády č. SLK/002/06

3. Walter Moens, veľvyslanec Flámskej vlády pre Slovensko – v rámci medzinárodných vedeckých konferencií Sociálne podnikanie a Podnikateľské modely sociálnej ekonomiky

4. prof. Alfred Jäger, Švajčiarsko, prof. PhDr. František Ochrana, DrSc., VŠE Praha, ČR, doc. Ing. Radim Valenčík, CSc., Vysoká škola finanční a správní, ČR – v rámci medzinárodného vedeckého výboru konferencie Podnikateľské modely sociálnej ekonomiky

5. V rámci spoločného slovensko-ukrajinského grantu APVV SK-UA-0023-07 prof. L. Snoha, DrSc. vedecky spolupracuje so S. Kolyadom z Matematického ústavu Ukrajinskej akadémie vied v Kyjeve. L. Snoha absolvoval dvojtýždňový pracovný pobyt v Kyjeve v auguste a septembri a S. Kolyada desaťdňový pracovný pobyt na ÚVV UMB v novembri 2008. Náplňou pobytov bola spoločná vedecká práca.

6. V rámci projektu Miestne komunity (vedie RNDr. T. Chorvát, PhD.) spolupráca s Doc. PhDr. Bohuslavom Šalandom, CSc z Ústavu etnologie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovej v Prahe, s Ing. Jaroslavou Syrovátkovou, Ph.D Katedra podnikové ekonomiky, Hospodárska fakulta, Technická univerzita v Liberci a s Mgr. Teodora Biriş, PhD.: University „Vasile Goldiş“ de Vest, Faculty of Humanities, Unrii street 3, Arad, Rumunsko.

7. K. Košťalová: výskumný pobyt: International Symposium: Sustainable development and diversity. Org: 6 RP SUS.DIV., University of the Basque Country. San Sebastian, 1. – 3. July 2008.

Administratívna a technická podpora vedy a výskumu

ÚVV UMB prijal v roku 2008 opatrenia na zvýšenie administratívnej a technickej podpory vedy a výskumu prostredníctvom prijatia jedného projektového manažéra (Ján Gallo) v roku 2008 do plánovaného Centra pre podporu vedy a výskumu a v roku 2009 doplniť toto pracovisko dvomi odbornými pracovníkmi (ekonómka, projektový manažér).

Spolupráca s regiónom

Niektoré výskumné úlohy, aj keď boli prioritne venované základnému výskumu, sa orientovali na spoluprácu s obcami (obecné monografie, výskumy lomov a pod.).

Aplikovaný výskum, spolupráca s praxou

Riešenie projektov aplikovaného výskumu:

- projekt APVV Spustnuté pôdy a pustnutie krajiny Slovenska
- projekt VEGA Primárne relikty povrchovej ťažby vo vzťahu ku kultúrnej krajine Zvolenskej kotliny
- projekt VEGA Odraz spoločenských a priestorových zmien po roku 1918 na charaktere a štruktúre miestnych komunít
- projekt VEGA Využitie digitálnej leteckej fotogrametrie a GPS metód pri monitorovaní recenzných svahových pohybov.

Spoluriešenie:

- IS EQUAL č. 34/04 – I/33 – 2.1: Nové podnikateľské modely pre rozvoj sociálnej ekonomiky
- VEGA č. 1/0787/08: Dôchodky domácností vybranej skupiny obyvateľstva a eliminácia ich sociálnej exklúzie prostredníctvom nástrojov sociálnej ekonomiky
- Projekt medzi Flámskou vládou a EF UMB č. SLK/002/06: Podpora rozvoja silnej udržateľnej siete sociálnej ekonomiky v BBSK

Formy spolupráce s regiónom, mestami a obcami:

- Akreditovaný kurz Manažér sociálneho podnikania v rámci projektu IS EQUAL a Flámskeho projektu
- Výskumné úlohy pre obce: Výskum krajiny, historický výskum, národopisné tradície pre potreby vydania monografie obce Beluj a Sitna, Archívny výskum v ŠÚBA v Banskej Štiavnici - Dejiny uhoľného baníctva na Slovensku
- Výskum krajiny a historický výskum pre potreby vydania monografie obce Predajná
- Učebná pomôcka vo forme knihy pre žiakov základných škôl: Banská Bystrica kultúrna a historická (Mestský úrad Banská Bystrica)